

AKTİF ÖĞRENME YÖNTEMİNİN KULLANILDIĞI ÇALIŞMALARIN ÖĞRENCİ BAŞARISI, TUTUMU VE GÖRÜŞLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ: BİR META-ANALİZ ÇALIŞMASI

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Nuri KARDAŞ

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü,
Türkçe Eğitimi ABD. mnkardas@hotmail.com

Neşe UCA

Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi

nese_aram.72@outlook.com

ÖZ

Araştırmanın amacı, 2000-2014 yıllarında Türkiye’de aktif öğrenme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların (makale/lisansüstü tez) öğrencilerin akademik başarı, tutum ve uygulamalara yönelik görüşleriyle ilişkisini ortaya koymaktır. Araştırmada “Meta-Analiz” yöntemi kullanılmıştır. Problem sorularına bağlı olarak araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:

Akademik başarı üzerine yapılan 203 çalışmanın 29’unu doktora tezi, 80’ini yüksek lisans tezi 94’ünü makale türünden çalışmalar oluşturmaktadır. Aktif öğrenme uygulamalarının akademik başarı üzerinde %95,55 oranında olum sonuç verdiği belirlenmiştir.

Araştırmalarda 28 farklı aktif öğrenme tekniğinin kullanıldığı belirlenmiştir. Yüksek uygulama sıklığına sahip ilk 10 teknik şu şekildedir: Darama (f=40), Yarattıcı Yazma (f=15); Mikro Öğretim tekniği (f=13); Altı Şapka tekniği(f=12); Zihin Haritası (f=11); Karikatür(f=10); Eğitsel Oyun(f=10); İstasyon(f=10); Kavram Haritası(f=9); Örnek Olay (f=8).

Aktif Öğrenme uygulamalarının derse yönelik tutuma etkisinin incelendiği 75 çalışmanın 13’ünü doktora tezi, 36’sını yüksek lisans tezi ve 26’sını da makale türünden çalışmalar oluşturmuştur. Bu araştırmalar incelendiğinde aktif öğrenmenin olumlu tutum geliştirmede %96,68 oranında başarılı sonuçlar verdiği belirlenmiştir.

Öğrencilerin aktif öğrenmenin uygulandığı derslere yönelik görüşlerinin araştırıldığı 69çalışmanın 8’ini doktora tezi 29’unu yüksek lisans tezi, 32’sini makale türünden çalışmalar oluşturmuştur. Araştırmaların %90,06’sında öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarına yönelik olumlu görüş belirttiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Aktif Öğrenme Teknikleri, Başarı, Tutum, Görüş.

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACTIVE LEARNING METHOD AND THE VIEWS OF STUDENTS ON ACHIEVEMENT; ATTITUDE AND APPLICATIONS: A STUDY OF META-ANALYSIS

ABSTRACT

The objective of the present study is to determine the relationship between the scientific studies (articles and graduate theses) conducted using active learning techniques between

2000 and 2014 in Turkey and views of students on achievement, attitude and applications. Meta-analysis method was used in data analysis. Following results were obtained based on the research questions:

Out of 203 studies conducted on academic achievement, 29 were dissertations, 80 were master theses and 94 were articles. It was determined that active learning applications resulted in 95.55% positive effect on academic achievement.

In the present study, use of 28 different active learning techniques was identified. Techniques with the 10 highest application frequency were as follows: Drama (f=40), Writing (f=15), Micro Instruction Technique (f=13), Six Hats Technique (f=12), Mind Maps (f=11), Cartoons (f=10), Educational Game (f=10), Station (f=10), Concept Map (f=9), Case Study (f=8).

Out of 75 studies that investigated the effects of active learning applications on the attitude towards the class, 13 were dissertations, 36 were master theses and 26 were articles. These studies demonstrated that active learning was 96.68% effective in developing positive attitudes towards the class.

Out of 69 studies that researched the views on the courses where active learning was implemented, 8 were dissertations, 29 were master theses and 22 were articles. Findings of these studies demonstrated that 90.06% of the studies stated positive views about active learning applications.

Keywords: Active learning techniques, achievement, attitude, views.

1.GİRİŞ

Küresel ölçekte yaşanan bilimsel, teknolojik ve sosyal gelişmeler okullarda verilen eğitim-öğretim faaliyetlerinden beklentileri de arttırmaktadır. Bilhassa sosyal yaşamda gerçekleşen hızlı gelişmeler, bu gelişmelere ayak uydurabilen birey yetiştirmeyi zorunlu bir ihtiyaç haline getirmektedir. Bu durum, eğitim etkinliklerinde öğrencilerin pasif alıcı konumdan çıkıp öğrenme eyleminin merkezinde olmasını gerekli kılmaktadır (Eski, 2011).

Yaşam koşullarının iyice karmaşık bir hâl aldığı gelişmeler karşısında toplumun ihtiyaç duyduğu insan profilinde; kendine güven duygusu gelişmiş, bilgi çabası içinde olan, edindiği bilgiyi içselleştirerek sorunlara farklı çözüm yolları üreten, olgu ve olaylara özgün bakış açısıyla yaklaşan, toplumsal sorumluluğun farkında olarak topluma katkı sunan vb. nitelikler öne çıkmaktadır.

Eğitim-öğretimin, öğretmenlerin yazdırıp ezberlettiği sayfalarca bilgiyi öğrenmekten ibaret olduğu görüşü artık eskimiş ve değerini kaybetmiştir (Dolmaz, 2012). Öğretmenin merkezde olduğu geleneksel eğitim anlayışının en büyük eksikliği, öğrenene var olan bilgileri, kuram, ilke ve genellemeleri olduğu gibi ezberletmesi ve öğrenenden aynı şekilde bunları tekrar etmesini beklemesidir (Maden, 2013; 2014:2)

Türk eğitim sisteminde yaşanan önemli sorunlardan biri ezberci anlayışın hâlâ itibar görmesidir. Ezberci anlayış ve uygulamalarla çocukta doğuştan gelen bilme merakı köreltilmekte; merak etme, düşünme, araştırma, bilgiye ulaşma, bilgiyi yapılandırma, bilgiyi kullanma gibi insanî becerilerden yoksun kişiler yetiştirilmektedir. Böyle kişilerden teşekkür etmiş toplumların küresel gelişmelere ayak uydurması imkânsızdır.

Ezberci eğitim, birçok toplumsal sorunu da beraberinde getirmektedir. Kitap okumayan, empati yapmayan, düşünmeyen bireylerin eseri olan ve giderek artan şiddet olayları;

kuralların ihlal edilmesinin getirdiği trafik kazaları, düzenli sosyal yaşamı dinamitleyen TV programları, en küçük problemle karşılaşıldığında gerçekleşen cinayetler... bu sorunların sadece birkaçıdır. Bu ve benzeri toplumsal sorunların yaşanmaması için ailelere ve eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir.

Toplumunu oluşturan bireylere kimlik ve başarı kazandırmada büyük bir işlevi yerine getirme sorumluluğu yüklenen eğitim kurum ve sistemlerinin çağın gereklerine göre yenilenmesi, başta ilgili yetkililer olmak üzere bu işe kafa yoran herkes için önemli bir kaygı nedeni olmalıdır (Kardaş, 2014,780). Eğitimcilerin çağın gereklerine cevap verecek bir anlayışla öğretim faaliyetlerini gerçekleştirmesi, istendik niteliklere sahip bireylerin yetişmesine katkı sunacaktır (Kardaş ve Öztürk,2015).

Hızla değişen ve gelişen sosyal, siyasi, ekonomik koşullara ayak uydurabilmek için ülkemizde özellikle eğitim programlarında reform süreci başlatılmıştır. Bu sürece bağlı olarak Milli Eğitim Bakanlığı 2005-2006 öğretim yılından itibaren yeni ilköğretim programını devreye koymuştur. Bu yeni program, öğreneni merkeze alan “yapılandırmacı” yaklaşımı temel almaktadır.

Yapılan araştırmalar, yapılandırmacı öğretim çerçevesinde yeni programlar hazırlansa da bu anlayışın tam anlamıyla uygulamaya geçmesinin uzun zaman alacağını göstermektedir. Özellikle yeni öğretim anlayışının işlendiği hizmet içi eğitim kurslarının verimsizliği ile ilgili tespitler, geçiş sürecinin oldukça sancılı olacağını göstermesi açısından dikkat çekicidir. Ercan ve Altun (2005) yaptıkları bir çalışmada öğretmenlerin kendilerine verilen hizmet içi eğitimin daha çok teorik düzeyde kaldığını ve uygulamaların yetersiz olduğunu belirtirken Yaşar vd. (2005)de hizmet içi eğitimin yetersizliğini, yeni öğretim anlayışının hayata geçmesi açısından bir sınırlılık olarak ileri sürmektedirler.

Hizmet içi eğitim kurs sürelerinin kısa tutulması, kurslarda eğitim veren kişilerin yapılandırmacı öğretim anlayışını detaylı bir şekilde bilmemeleri, üniversitelerde verilen eğitimin yapılandırmacılıktan uzak olması vb. nedenler eğitim kurumlarında verilen eğitim-öğretim etkinliklerin topluma istendik bireylerin kazandırılmasını olumsuz etkilemektedir.

Topluma donanımlı bireyler kazandırmanın yolu; eğitim-öğretim faaliyetlerinde öğrenciye sorumluluk veren, öğrencinin kendini gerçekleştirmesine fırsat sunan, yaparak yaşayarak öğrenmeyi ön plana çıkaran öğretim yöntem ve teknikleri kullanmaktan geçmektedir. Belirtilen toplumsal sorunların giderilerek çağdaş gelişmelere ayak uydurabilmek için öncelikle üniversitelerde gerçekleştirilen öğretim anlayışının değiştirilmesi gerekmektedir. Bilhassa öğretmen yetiştiren programlarda öğrenci merkezli, beceri geliştirmeye elverişli, öğrencilerin birbirleriyle sağlıklı ilişkiler kurmasını önemseyen öğretim etkinliklerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Bu öğretimsel etkinlikleri uygulamaya elverişli yöntemlerden biri, barındırdığı birçok öğrenme tekniği ile öğrenmede çeşitlilik sağlayan “Aktif Öğrenme” yöntemidir.

Aktif öğrenme; öğrenenin öğrenme sürecinin sorumluluğunu taşıdığı, öğrenene öğrenme sürecinin çeşitli yönleri ile ilgili karar alma ve öz düzenleme yapma fırsatlarının verildiği ve karmaşık öğretimsel işlerle öğrenenin öğrenme sırasında zihinsel yeteneklerini kullanmaya zorlandığı bir öğrenme sürecidir (Ün Açıköz, 2011).

Aktif öğrenme, öğrenenin öğrenmesine ilişkin bakış açısının öğrenme öğretme süreçlerine yansımaları olarak görülebilir (Koç, 2011). Nitekim her insanın beyninin kendine özgü olması öğrenme sürecinde farklı yaklaşımların kullanılmasını gerekli kılar. Bunu da ancak

öğrencilere seçeneklerin ve kendi öğrenmesiyle ilgili karar alma fırsatlarının sunulduğu aktif öğrenme uygulamaları sağlayabilir (Ün Açıköz, 2011: 3).

Aktif öğrenme anlayışında öğrenme, öğrencilerin yaptığı bir şeydir, öğrenciler üzerine yapılan bir şey değildir. Aktif öğrenme zihinsel yeteneklerini kullanmasını ve bunu yaparken kendi kendine çeşitli kararlar almasını gerektirdiği için öğrenciyi bütün yönleriyle öğrenme sürecine katmakta ve böylece öğrenme sorumluluğunu öğrenciye yüklemektedir.

Aktif öğrenmede ilk basamak öğrenende içsel motivasyon oluşturmaktır. İçsel motivasyon, bireyin içinden gelen merak, ilgi, öğrenme ihtiyacı yeterlik ve gelişme duygusudur (Karip,2007:33). Öğrencinin içsel motivasyonunu arttırmada izlenmesi gereken yol, belirlenen eğitim hedeflerini öğrencinin hedefleri haline getirebilmek ve öğrenciyi bu hedefler doğrultusunda davranmaya yöneltmektir. Aksi durumda bireyin birgün kendi olma duygusu ile başkasının istediği birisi olma duygusu arasında sıkışmasına, kendi isteklerinin bastırılmasına, zihinsel ve duygusal kargaşa yaşamasına sebebiyet verilebilir (Şahin, 2009). İçsel motivasyon, öğrencinin öğrenme etkinliğinde uyanık olmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda aktif öğrenci, zihni aktif olandır, denilebilir (Ün Açıköz, 2011: 40). Aktif öğrenme, öğrencilerin eğitim süreci içerisinde pasif dinleyici ve not alıcı rolünün ötesinde, onlara öğrenme süreçlerinde kendi istedikleri düzenlemeleri yapma fırsatını vermesidir (Jayawardana, Hewagamage ve Hirakawa, 2001). Aktif öğrenmede olmazsa olmaz olan, bireyin nasıl öğrendiğini bilmesi, kendi bilişsel yeti ve mekanizmasını iyi tanıması yani öğrenmeyi öğrenmiş olmasıdır.

Aktif öğrenme sürecinde öğrenciye verilen sorumluluklar ve öğrenmeye ilişkin kazanımları şu şekilde özetlenebilir:

Olası öğrenme hedef ve etkinlikleri araştırır. Kendine özel öğrenme hedefleri seçer. Hangi hedefleri hangi nedenlerle seçtiğinin bilincindedir. Özgüveni vardır veya gerektiğinde özgüvenini kendisi geliştirir. Öğrenme etkinliklerinin seçimini ve programını yapar. Öğrenme güdüsü vardır veya bu güdüyü kendisi geliştirir. Bir konu üzerinde çalışmaya başlamak için kendine özel stratejiler bulur. Dikkatini toplar, eski öğrendiklerini hatırlar. Okur, dinler ve analiz yapar. Edindiği bilgiler arasında ilişki kurar, mümkünse şematik olarak gösterir. Öğrendiklerini yeni durumlara uygular yeni uygulama alanları araştırır. Öğrenip öğrenmediğini sürekli kontrol eder. Kavrayıp kavramadığını anlamak için öğrendiklerini çeşitli şekillerle ifade eder. Yeni öğrenme stratejilerini dener. Başarısızlık durumunda başarısızlık nedenlerini araştırır. Kendi performansını değerlendirir. Kendi performansı hakkında geri bildirim için dış kaynaklardan faydalanır. Öğrenmiş olmanın getirilerini düşünerek kendini güdüler. Dikkat ve enerjisini iyi yönetir, gerektiği yerde çalışmaya ara vermesini bilir (Maden, 2014; Ün Açıköz, 2011).

Aktif öğrenmede öğretim teknikleri duruma göre bazen tek bazen de diğer tekniklerle birlikte kullanılabilir. Öğrenme içeriğine göre uygun öğrenme tekniklerinin ve öğretimsel işlerin seçilmesi gerekmektedir. Aktif öğrenme, öğrencilerin bir şeyler yapmasını ve yaptığı şey üzerinde düşünmesini sağlayan tüm etkinlikleri içerir (Aydede ve Kesercioğlu,2012).

Öğrenmede etkili olduğu birçok çalışmayla kanıtlanmış bu yöntem üzerinde güncel araştırmalar yaparak yöntemi eğitim camiasının gündeminde tutmak, ilgili araştırmaların sonuçlarını ilgililere duyurmak önemlidir. Bu araştırma da bu kaygıyla kaleme alınmıştır.

Araştırmanın amacı, 2000-2014 yıllarında Türkiye’de aktif öğrenme teknikleri kullanılarak yapılan bilimsel çalışmaların (tez-makale) sonuçlarının analiz edilerek belirlenmesi suretiyle aktif öğrenme etkinliklerinin eğitim- öğretim faaliyetlerinde ne düzeyde etkili olduğunun saptanmasıdır.

Bu bağlamda araştırmada şu sorulara cevap aranmıştır:

- İncelenen çalışmalarda aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerin akademik başarılarıyla ilişkisi nasıldır?
- Eğitim –öğretimde kullanılan aktif öğrenme tekniklerinin dağılımı nasıldır?
- İncelenen çalışmalarda aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerin tutumlarıyla ilişkisi nasıldır?
- İncelenen çalışmalarda aktif öğrenme etkinliklerine ilişkin öğrenci görüşleri hangi yöndedir?

2.YÖNTEM

Araştırmada Meta-analiz yöntemi kullanılmıştır. Meta-analiz, bir alanda benzer çalışmaların sonuçlarının birleştirilmesi için kullanılan bir yöntemdir (Ergene, 1999:34). Meta-analiz istatistiksel metotların yardımıyla, belli bir konudaki bir grup çalışmanın sistematik bir şekilde özetlenmesidir (Başol ve Göçmen, 2004).

Meta-analiz orijinal veri toplamak yerine diğer araştırmalardan edinilen bilgileri kullanır ve örneklemini daha önceki çalışmalar oluşturur(Tarım, 2003).Bu durumda meta-analiz verilerinin önceki araştırmaların sonuçları olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Kavale (2001)’ye göre meta-analiz çalışmasının sonuçlarından sağlanan çıkarımlar rasyonel kararlar vermede kullanılabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma 2000-2014 yıllarında Türkiye’de aktif öğrenme yöntemi kullanılarak yapılan tezler ve makalelerle sınırlıdır. Araştırma kapsamına alınan veri tabanları YÖK Tez Merkezi, Google Akademik ve Ulakbim’dir. Çalışma belirtilen veri tabanlarında internet erişimiyle tam metinlerine ulaşılan çalışmalarla sınırlıdır.“İş birlikli öğrenme” yöntemi üzerine yapılan çalışmalar araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Araştırmada incelenen aktif öğrenme teknikleri Kamile Ün Açıkgöz (2011)’ün “Aktif Öğrenme” isimli kitabı ile Sedat Maden (2014)’in “Türkçe Öğretimi ve Aktif Öğrenme” isimli kitabında yer verilen tekniklerle sınırlıdır.

Verilerin toplanması ve analizi

2000-2014 yıllarında Türkiye’de aktif öğrenme teknikleri kullanılarak yapılmış çalışmalara ulaşabilmek için meta-analizde uygulanan tarama metodu kullanılmıştır. Tarama sürecinde çalışma kapsamına alınan veri tabanları taranmış, amaca hizmet eden çalışmalar fişlenerek sınıflandırılmıştır. Bu aşamadan sonra çalışmaların içerikleri incelenerek sonuçlar birleştirilmiş ve yüzde-frekans değerleri tablolarda gösterilerek yorumlanmıştır.

3.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde 2000-2014 yılları arasında aktif öğrenme teknikleri kullanılarak yapılan çalışmaların öğrencilerin akademik başarıları, derse ve uygulamalara yönelik tutumları ve aktif öğrenme uygulamalarına yönelik görüşlerine ilişkin bulgular sunulmuştur.

Araştırmada incelenen çalışmalarla ilgili genel verilerin desen, tür, frekans, yüzde değerleri tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1: Aktif Öğrenme Teknikleri Kullanılarak Yapılan Çalışmaların Dağılımı

Desen	Çalışma Türü	F	%
Betimsel çalışmalar	Doktora Tezi	5	1,85
	Yüksek Lisans Tezi	27	9,99
	Makale	31	11,47
Deneysel çalışmalar	Doktora Tezi	21	7,77
	Yüksek Lisans Tezi	60	22,2
	Makale	80	29,6
Karmaçalışmalar	Doktora Tezi	8	2,96
	Yüksek Lisans Tezi	18	6,66
	Makale	15	5,55
Toplam		265	98,05

Tablo 1 incelendiğinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak yapılan çalışma sayısının 265 olduğu anlaşılmaktadır. En sık (f=161;%59,57) kullanılan araştırma yönteminin deneysel araştırma yöntemlerinin olduğu, deneysel araştırma yöntemlerini betimsel yöntemlerin kullanıldığı çalışmalar (f=63; %23, 31)’in takip ettiği belirlenmiştir. Karma araştırma yöntemi tez- makale çalışmalarında en az (f=41; % 15,17) başvurulan araştırma yöntemi olarak dikkat çekmektedir. Aktif öğrenme tekniklerinin kullanıldığı öğrenme alanları ve kullanılma sıklıkları tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 .İncelenen Çalışmaların İlgili Olduğu Öğrenme Alanları, Frekans ve Yüzde Değerleri

Ders/alan	f	%
Türkçe	101	37,37
Fen Bilgisi	50	18,5
Sosyal Bilgiler	30	11,1
Matematik	17	6,29
İngilizce	9	3,33
Müzik	8	2,96
Din Kültürü	7	2,59
Coğrafya	7	2,59
Kimya	5	1,85
Bilgisayar	5	1,85
Tarih	4	1,48
Geometri	3	1,11

Resim	3	1,11
Biyoloji	3	1,11
Arapça	2	0,74
Almanca	2	0,74
Mühendislik	2	0,74
Fizik	1	0,37
Motor	1	0,37
Grafik	1	0,37
Beden Eğitimi	1	0,37
Vatandaşlık	1	0,37
Hayat Bilgisi	1	0,37
Mürettebat Koordinasyonu	1	0,37
TOPLAM	265	98,05

Tablo 2 incelendiğinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak yapılan çalışmaların 24 farklı öğrenme alanından olduğu anlaşılmaktadır. Aktif öğrenmenin en yoğun (f=101;%37,37) uygulandığı öğrenme alanı olarak Türkçe'nin öne çıktığı görülmektedir. Türkçe Eğitimi'ni Fen Bilgisi (f=50;%18,5) ve Sosyal Bilgiler (f=30; %11, 1) öğrenme alanlarının takip ettiği görülmektedir. Bu alanları sırasıyla; Matematik (f=17; %6, 29), İngilizce (f=9; % 3,33), Müzik (f=8; %2, 96), Din Kültürü (f=7; %2, 59), Coğrafya (f=7;%2,59), Kimya (f=5; %1, 85), Bilgisayar (f=5; %1, 85), Tarih (f=4; %1 ,48), Geometri (f=3;%1,11), Resim (f=3;%1,11), Biyoloji (f=3;%1,11), Arapça (f=2;%0,74), Almanca (f=2%0,74), Mühendislik (f=2; %0 ,74), Fizik (f=1; %0, 37), Motor (f=1; %0, 37), Grafik (f=1;%0, 37), Beden Eğitimi (f=1;%0,37), Vatandaşlık (f=1; %0, 37), Hayat Bilgisi (f=1; %0,37) takip etmektedir.

Araştırmanın problem sorularına bağlı olarak tam metni incelenen çalışmalarla ilgili bulgular aşağıda sunulmuştur:

Birinci Problem sorusuyla ilgili bulgular

Aktif Öğrenme tekniklerinin öğrencilerin akademik başarılarıyla ilişkisi tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Aktif Öğrenme Tekniklerinin Öğrencilerin Akademik Başarılarıyla İlişkisi

Türü	Olumlu Sonuç (f)	%	Olumsuz Sonuç (f)	%
Doktora Tezi	29	14,21	–	–
Yüksek Lisans Tezi	75	36,75	5	2,45
Makale	91	44,59	3	1,47
Toplam	195	95,55	8	3,92

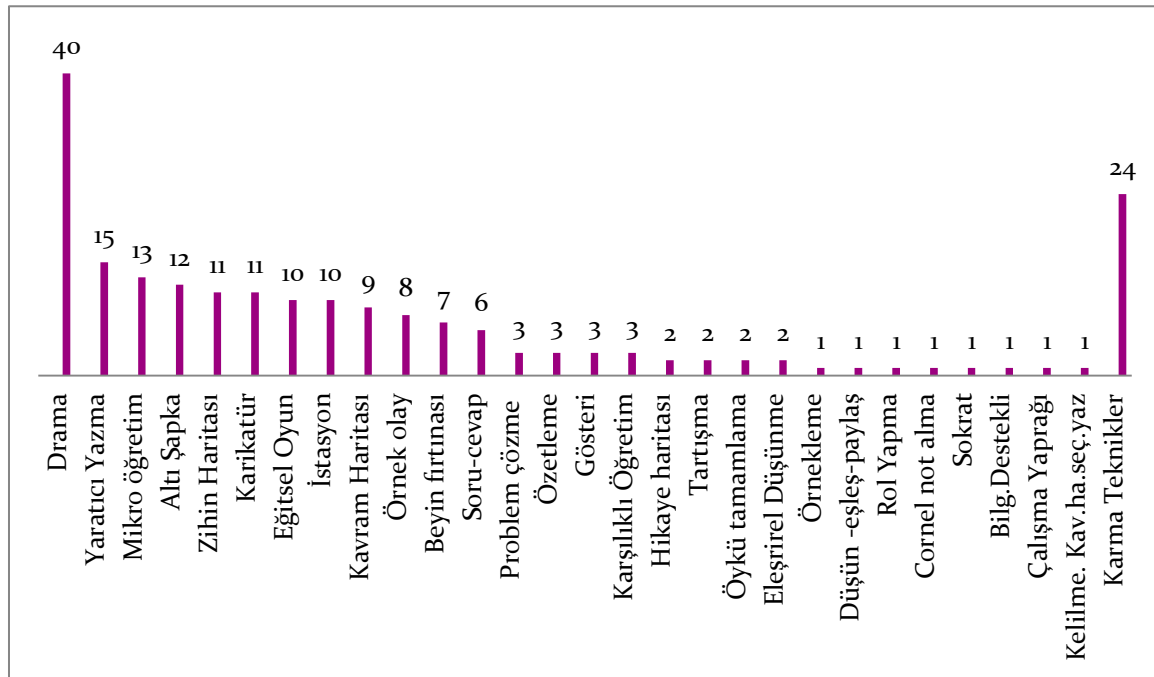
Tablo 3 incelendiğinde aktif öğrenme teknikleri kullanılarak öğrencilerin akademik başarıları üzerinde tez- makale türlerinde toplamda 203 çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Akademik başarı üzerine yapılan 203 çalışmanın 29'unu doktora tezi 80'ini yüksek lisans tezi 94'ünü makale türünden çalışmalar oluşturmaktadır. Tabloda aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerin

akademik başarısına etkisinin araştırıldığı çalışma sayısı (f=203) incelendiğinde, aktif öğrenme uygulamalarının oldukça önemli oranda (f=195; %95,55) olumlu sonuçlar verdiği anlaşılmaktadır. Buna karşılık 8 çalışmada (%3,92) aktif öğrenme tekniklerinin akademik başarıya etkisinin olmadığı tespit edilmiştir. Bulgular, aktif öğrenme uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısı üzerinde oldukça etkili olduğuna işaret etmektedir.

İkinci Problem sorusuyla ilgili bulgular

Yapılan incelemede aktif öğrenme tekniklerinin kullanılma sıklığı belirlenmiştir. İncelenen bilimsel çalışmalarda kullanılan aktif tekniklerinin homojen bir dağılım sergilemediği görülmüştür. Öğretim faaliyetlerinde akademik başarıyı sağlamak için en yoğun (f=40) başvurulan tekniğin “Drama” olduğu belirlenmiştir. Dramayı karma teknikler (f=24)’in kullanıldığı çalışmalar takip etmiştir. Karma teknikleri, Yaratıcı Yazma (f=15); Mikro Öğretim (f=13); Altı Şapkalı Düşünme (f=12); Zihin Haritası (f=11); Karikatür (f=11); Eğitsel Oyun (f=10); İstasyon (f=10); Kavram Haritası (f=9); Örnek Olay (f=8); Beyin fırtınası (f=7); Soru-cevap (f=6) Problem Çözme (f=3); Gösteri (f=3); Özetleme (f=3); Karşılıklı Öğretim (f=3); Tartışma (f=2); Hikaye Haritası (f=2); Öykü Tamamlama (f=2); Eleştirel Düşünme (f=2); Örnekleme (f=1); Düşün-eşleş-paylaş (f=1); Rol Yapma (f=1); Sokrat (f=1); Bilgisayar Destekli Öğretim (f=1); Çalışma Yaprağı (f=1); Kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma (f=1); Cornel Not Alma (f=1) takip etmiştir.

Tez-makale çalışmalarında kullanılan aktif öğrenme teknikleri ve frekans değerleri grafik 1’de gösterilmiştir:

Grafik 1. Eğitim-Öğretim Etkinliklerinde Kullanılan Tekniklerin Dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde 28 farklı tekniğin eğitim-öğretim çalışmalarında kullanıldığı anlaşılmaktadır. Aktif öğrenmenin burada belirtilmeyen daha birçok tekniğinin olduğu düşünüldüğünde, yeni araştırmalar yapma hususunda alan araştırmacılarına çok iş düşüğü söylenebilir. Diğer bir deyişle alan araştırmacılarının diğer aktif öğrenme tekniklerinin etkililiği üzerinde daha fazla araştırmalar yapmaları; bu tekniklerin eğitim-öğretim

etkinliklerinde daha yoğun kullanılmasına, bu sayede eğitim çalışmalarında istendik başarının alınmasına katkı sunacaktır.

Üçüncü Problem sorusuyla ilgili bulgular

Aktif Öğrenme tekniklerinin tez-makale çalışmalarında öğrenci tutumlarıyla ilişkisine yönelik ulaşılan veriler tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4.Aktif Öğrenme Tekniklerinin Öğrenci Tutumlarıyla İlişkisi

Türü	Olumlu Sonuç (f)	%	Olumsuz Sonuç(f)	%
Doktora Tezi	13	17,80	–	-
Yüksek lisans Tezi	35	46,24	1	1,36
Makale	25	32,64	1	1,36
Toplam	73	96,68	2	2,73

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin, aktif öğrenme uygulamalarına ve derse yönelik tutumlarına etkisinin incelendiği toplamda 75 çalışmanın yapıldığı görülmektedir. Bu çalışmaların 13'ünü doktora tezi 36'sını yüksek lisans tezi ve 26'sını makale türünden eserler oluşturmaktadır.

Tablodaki verilerden hareketle, öğrencilerin aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı derslere ve uygulamalara yönelik oldukça yüksek oranda çalışmada (f=73;%96,68) olumlu tutum besledikleri belirlenmiştir. Buna karşılık 2 çalışmada (%2,73) öğrencilerin derslere / aktif öğrenme uygulamalarına yönelik olumlu tutuma sahip olmadıkları belirlenmiştir.

Tutum faktörü bireyin öğrenme eylemini istendik şekilde gerçekleştirmesi üzerinde önemli bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla öğrenme etkinliklerinde, olumlu tutum geliştirmede etkili bulunan aktif öğrenme tekniklerinin kullanılması, öğrencilerin akademik ve sosyal becerilerini önemli ölçüde geliştirecektir.

Dördüncü Problem sorusuyla ilgili bulgular

Aktif öğrenme tekniklerinin tez-makale çalışması uygulamalarına yönelik öğrenci görüşleriyle ilgili bulgular tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5.Aktif Öğrenme Uygulamalarının Öğrenci Görüşleriyle İlişkisi

Türü	Olumlu Sonuç (f)	%	Olumsuz Sonuç (f)	%
Doktora Tezi	8	12,64	–	–
Yüksek Lisans Tezi	28	42,66	1	1,58
Makale	27	34,76	5	7,9
Toplam	63	90,06	6	9,48

Tablo 5 incelendiğinde öğrencilerin tez- makale çalışmalarında kullanılan aktif öğrenme teknik ve etkinliklerine yönelik görüşlerinin incelendiği tez – makale türlerinde toplamda 69 çalışmanın yapıldığı görülmektedir.

Öğrencilerin aktif öğrenmenin uygulandığı derslere yönelik görüşlerinin araştırıldığı 69 çalışmanın 8'i doktora tezi, 29'unu yüksek lisans tezi, 32'sini makale türünden çalışmalar oluşturmaktadır.

İncelene 69 çalışmanın63'ünde (%90,06) öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarına ve aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı derslere yönelik olumlu görüş belirttikleri belirlenmiştir. Buna karşılık 6 çalışmada (%9,48) öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarına yönelik olumsuz görüş belirttikleri tespit edilmiştir.

Bu sonuçlar incelenen çalışmaların %90'ında öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarından memnun olduğu, uygulamalardan zevk aldığı, onların derse ilgilerini artırdığı şeklinde yorumlanabilir. Eğitim-öğretim etkinliklerinde geleneksel yöntemler yerine aktif öğrenme tekniklerinin kullanılmasının zorunluluk olduğu bu sonuçlarla bir kez daha anlaşılmıştır.

4.SONUÇ

Aktif öğrenme yöntemi Avrupa ülkeleri ve Amerika'da 1970'li yıllardan beri uygulanmakta olan etkili öğretim anlayışlarından birisidir. Günümüzde dünyadaki pek çok ülke "Aktif Öğrenme" stratejilerinin kullanılmasını gerekli kılan eğitim reformları yaparak aktif öğrenme stratejilerinin öğretim etkinliklerinde gün geçtikçe yaygınlaşmasını sağlamaktadır (Güçlü, 2007: 96).

Yurt dışında, öğrenci merkezli eğitim anlayışı çerçevesinde uzun yıllardan beri kullanılmakta olan aktif öğrenme teknikleri, artık ülkemizdeki birçok disiplin/alanın eğitim-öğretim etkinliklerinde kullanılmaktadır.

Yaparak yaşayarak öğrenmeyi önemseyen aktif öğrenme anlayışının ülkemiz eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılıyor olması sevindirici bir durumdur. Nitekim aktif öğrenme tekniklerinin eğitim-öğretim etkinliklerindeki etkililiği üzerine yapılan lisansüstü tez çalışmaları ve makaleler, bu tekniklerin öğrenmede başarı, uygulamalara yönelik olumlu tutum ve görüş geliştirme üzerinde oldukça etkili olduğunu göstermektedir (Kardaş ve Öztürk, 2015:1690).

Bu çalışma Türkiye'de aktif öğrenmenin uygulandığı derslerde; öğrenci başarısına, derse ilişkin tutumlarına, uygulamalara yönelik görüşleriyle ilişkisine etkisini ortaya koymak için yapılmıştır. Araştırma bu yönüyle, aktif öğrenmenin etkililiğini merak eden araştırmacılara derli toplu bilgiler vermesi yönüyle önemli bir ihtiyaca cevap verecektir.

24 farklı derste yapılan 265 bilimsel çalışmanın sonuçlarının birleştirilerek analiz edildiği bu araştırmada araştırmacının problem sorularına bağlı olarak ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

Araştırmanın problem sorularına bağlı olarak ulaşılan sonuçlar şu şekildedir:

- ✓ Öğrencilerin akademik başarıları üzerinde toplamda 203 çalışmanın yapıldığı belirlenmiştir. Akademik başarı üzerine yapılan 203 çalışmanın 29'unu doktora tezi 80'ini yüksek lisans tezi 94'ünü makale türünden çalışmalar oluşturmuştur. Aktif öğrenme tekniklerinin öğrencilerin akademik başarısına etkisinin araştırıldığı çalışma sayısı (f=203) incelendiğinde, aktif öğrenme uygulamalarının oldukça önemli oranda (f=195; %95,55) olumlu sonuçlar verdiği belirlenmiştir.

Sonuçlar, aktif öğrenme uygulamalarının öğrencilerin akademik başarısı üzerinde diğer öğrenme biçimlerine nazaran oldukça etkili olduğuna işaret etmektedir.

- ✓ Öğrencilerin başarı, tutum ve uygulamalara yönelik görüşlerinin araştırıldığı çalışmalarda 28 farklı Aktif Öğrenme tekniğinin kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmalarda kullanılan tekniklerin kullanılma sıklığı şu şekilde sıralanmıştır: Drama (f=40) Yaratıcı Yazma (f=15); Mikro Öğretim tekniği (f=13); Altı Şapka tekniği (f=12); Zihin Haritası (f=11); Karikatür (f=10); Eğitsel Oyun (f=10); İstasyon (f=10);

Kavram Haritası(f=9); Örnek Olay (f=8); Beyin Fırtınası (f=7); Soru- cevap (f=6) Problem Çözme(f=3); Gösteri (f=3); Özetleme (f=3); Karşılıklı Öğretim (f=3); Tartışma (f=2); Hikaye Haritası (f=2); Öykü Tamamlama (f=2); Eleştirel Düşünme (f=2); Örnekleme(f=1); Düşün-eşleş-paylaş (f=1); Rol Yapma (f=1); Sokrat (f=1); Bilgisayar Destekli Öğretim (f=1); Çalışma Yaprağı (f=1); kelime ve Kavram Havuzundan Seçerek Yazma (f=1); Cornel Not Alma (f=1); Karma Teknikler (f=24).

- ✓ Aktif Öğrenme uygulamalarında öğrencilerin derse yönelik tutumlarının incelendiği 75 çalışma belirlenmiştir. 75 bilimsel çalışmanın 13'ü doktora tezi 36'sını yüksek lisans tezi ve 26'sını makale türünden çalışmalar oluşturur. Öğrencilerin aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı derslere yönelik oldukça yüksek oranda (f=73; %96,68) olumlu tutum besledikleri belirlenmiştir.
- ✓ Öğrencilerin derslerde kullanılan aktif öğrenme teknik ve etkinliklerine yönelik görüşlerinin incelendiği 69 çalışmanın yapıldığı belirlenmiştir. Bu çalışmaların 8'ini doktora tezi, 29'unu yüksek lisans tezi, 32'sini makale türünden çalışmalar oluşturmaktadır. Tespit edin 69 çalışmanın 63'ünde (%90,06) öğrencilerin aktif öğrenme uygulamalarına ve aktif öğrenme tekniklerinin uygulandığı derslere yönelik olumlu görüş belirttikleri belirlenmiştir.

Araştırmanın problem sorularına ilişkin ulaşılan bu sonuçlar, aktif öğrenme tekniklerinin diğer öğrenme biçimlerine nazaran oldukça başarılı neticeler verdiğini ortaya koymaktadır. Başta beceri dersleri olmak üzere aktif öğrenmenin birçok alanda kullanılması gerektiği bu sonuçlarla bir kez daha anlaşılmıştır.

Öneriler

Öğretimde başarısız sonuçlar veren geleneksel yöntem ve teknikler terk edilmeli, bunların yerine öğrenciyi edilginlikten kurtaran, yaparak yaşayarak öğrenmeyi önemseyen öğrenci merkezli yöntem ve teknikler kullanılmalıdır.

Öğretmen ve öğrencilerin aktif öğrenme yöntem ve tekniklerinin sınıfta uygulanışı ile ilgili gerekli bilgi ve beceriye sahip olacak şekilde yetiştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca öğretmen ve öğrencilerin bu tekniklerin etkili olduğuna inanması da tekniklerin kullanımını arttıracaktır (Johnson &Johnson, 2009).

Üniversitede öğretmenlik mesleğine yönelik eğitim alan öğretmen adayları aktif öğrenme uygulamalarıyla yetiştirilmelidir. Nitekim aktif öğrenmeyi uygulama boyutuyla öğrenemeyen öğretmenlerin öğrencilerini istendik şekilde yetiştirmesi de oldukça güçtür.

İlkokul, ortaokul, lise ve üniversitelerde aktif öğrenme uygulamalarına elverişli fiziki şartların hazırlanması gerekmektedir.

5. KAYNAKÇA

Akkurt, N. D. (2007). *Aktif Öğrenme Tekniklerinin Lise 1. Sınıf Öğrencilerinin Ekoloji ve Çevre Kirliliği Konusunun Öğrenme Başarılarına ve Çevreye Yönelik Tutumlarına Etkisi*. Ankara: Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Aydede, M.N & Matyar, F(2009). Aktif Öğrenme Yaklaşımının Başarı ve Kalıcılığa Etkisi. *Kastamonu Eğitim Dergisi, Cilt 17, No 1:137-152*.

- Başol-Göçmen G. (2004).Meta-analizinin Genel Bir Değerlendirmesi, *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7, 209-214
- Büyükeskil, M. (2008).*Ortaöğretim Öğrencilerinin Sınıf ve Rehber Öğretmenlerin Etkin Öğretimle İlgili Görüşleri*, Konya: Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Çelik, S. Şenocak, E. Bayrakçeken, S. , Taşkesenligil, E. &Doymuş, K. (2005) Aktif Öğrenme Stratejileri Üzerine Bir Derleme Çalışması, *Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi S:11. SS:156-185*
- Çizmeci, N.(2006). *Müzik Eğitiminde Aktif Öğrenme Tekniklerine Dayalı Ders Programlarının İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Öğretimi , Derse Yönelik Görüşleri ve Tutumları Üzerindeki Etkileri* İzmir: Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Dolmaz, M.(2012).*İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Tarih Konularının Öğretiminde Aktif Öğrenme Modelleri, Öğrenci ve Öğretmen Görüşleri Doğrultusunda Değerlendirilmesi*, Niğde: Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü,
- Ercan,F. &Altun , S.A.(2005).*İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi 4. Ve 5. Sınıflar Öğretim Programına İlişkin Öğretmen Görüşleri*, Eğitimde Yansımalar:8. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı (s.311 -319)Ankara.: Sim Matbaası.
- Ergene, T. (1999). *Effectiveness of test anxietyr education programs: A meta-analysis review. Doktora tezi. Ohio: Ohio Üniversitesi*
- Eski, M.(2011). *İlköğretim 7. Sınıflarda Cebirsel İfadeler ve Denklemlerin Öğretiminde Probleme Dayalı Öğrenmenin Etkisi*. Kastamonu:Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Güçlü, E.(2007). *Sınıf Yönetiminde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Öğrenci Başarısındaki ve Tutumundaki Önemi*. İstanbul: Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Jayawardana, C. , Hewagamage, K.P.,andHirakawa, M. (2001). *Personalization Tools For Active Learning InDigital Libraries*, TheJournal of Academic Media Librarianship 8 (1)
- Johnson, D.W ve Johnson R.T. (2009). An Educational Psychology Success Story : Socialİnterdependence The oryand Cooperative Learning . *Educational Researcher* 38: 365 -379.
- Johnson, D.W., Johnson, T. R., & Smith, K. A. (1991). *Active learning: Cooperation in thecollegeclassroom*. Edina, MN: InteractionBookCompany
- Kardaş, M.N. (2014).Türkçe Öğretmeni Adaylarının Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımıyla İlgili Farkındalık ve Yeterlikleri, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, cilt7, sayı 34, sayfa 780*.
- Kardaş ve Öztürk (2015).Aktif Öğrenme Tekniklerinin Türkçe Öğretiminde Başarı Tutum ve Uygulamalara Yönelik Öğrenci Görüşleriyle İlişkisi: Bir Meta- analiz Çalışması, *International Journal of Languages' Education and Teaching UDES 2015 p. 1682-1692*

- Karip, Emin (2007). *Sınıf Yönetimi*. Ankara:Pegema Yayıncılık TSA 1 Yıl: 13 , S:1,
- Kavale, K.A.(2001). Meta-analysis: Aprimer: *Exceptionality* , 9(4), 177 – 183.
- Koç, C .(2011). Aktif Öğrenmenin Okuduğunu Anlama ve Eleştirel Düşünme Üzerindeki Etkileri, *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, cilt 35, sayı:1, sayfa 28-37*.
- Maden, S. (2013). Temel dil becerileri eğitiminde kullanılabilir aktif öğrenme öğretimsel iş/taktikleri, *Ana Dili Eğitimi Dergisi, 1(2), 20-35*.
- Maden, S .(2014). *Türkçe Öğretimi ve Aktif Öğrenme*.(2. Basım),Kirazofis Kitabevi, Giresun.
- National Research Council ,(1996).*National science education standards*. Washington DC: National Academy Press.
- Şahin, Y.(2009). Yabancı Dil Öğretiminde Öğrenci Başarısını Olumsuz Yönde Etkileyen Unsurlar, *TSA / Yıl. 13, S. 1, s.150-158*
- Şahiner, G. S. (2008). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Aktif Öğrenme Tekniklerinin Demokratik Tutumlara ve Ders Başarısına Etkisi*,İzmir : Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü .
- Ün Açıkgöz , K.(2011).*Aktif Öğrenme*(12. Basım), Biliş Yayınevi, İzmir.
- Tarım, K.(2003), *Kubaşık Öğrenme Yönteminin Matematik Öğretimindeki Etkinliği ve Kubaşık Öğrenme Yöntemine İlişkin Bir Meta-analiz Çalışması* Adana: Yüksek Lisans Tezi , Çukurova Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü,
- Yaşar, Ş., Gültekin , M. , Türkan ,B. ,Yıldız, N. & Girmen , P.(2005). *Yeni İlköğretim Programlarının Uygulamasına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Hazır bulunuşluk Düzeylerinin ve Öğretim Gereksinimlerinin Belirlenmesi*, Eğitimde Yansımalar 8. Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiriler Kitabı (S.51-63). Ankara :Sim Matbaası